

Pariza, da preko Wilsonovih mirovnih smernic diktira Nemčiji in njenim zaveznikom mir po starih diktatoričnih pravilih, je mislil predvsem na tistih deset milijard dolarjev, ki jih je posodila Amerika Evropi. V svojem egoizmu je kongres pozabljal, da je severna Amerika v teku vojne Evropo v gospodarskem pogledu daleč prehitela, da se je visoko dvignila njena trgovska mornarica in da je kot liferant orožja in živil zaslužila v kratkem času ogromne vsote.

Wilsonova ideja o bodočem društvu narodov, ki naj nadomesti vojne in ustvari neko kolektivno varnost držav (ne narodov!), je izzvala različen odmev. Mali narodi srednje Evrope so kazali na primer stare Avstrije, v kateri je bilo znatno manj narodov kot jih bo v bodočem Wilsonovem društvu in kjer so kljub državnopravnim koncesijam in garancijam duševno in moralno propadali v korist privilegiranih Nemcev in Madžarov. V Franciji so si Wilsonovo idejo takoj praktično zamislili. Stari „tiger“ Clemenceau naj le pritisne Nemce do kraja, naj jim le diktira mir. Toda tudi društvo narodov je potrebno kot nekakšna supergarancija mirovne pogodbe. Socialistična Francija je prav tako nezaupljivo presojala ta Wilsonov projekt, kakor ga je hotela uresničiti zapadna Evropa. Socialistično centralno glasilo „Humanité“ je tedaj pisalo: Namesto medsebojnega zavarovanja proti vojni, v katerega verujejo oni, ki so v katastrofi trpeli, se kaže društvo narodov kot garancijska družba kapitalističnih vlad proti silam revolucije.“ Prvi osnutki za takšno mednarodno organizacijo držav so izzvali na vseh straneh polemike, pomisleke in proteste, ne samo v Evropi, temveč tudi v Ameriki. Tudi v praktični Ameriki je našla Wilsonova misel pripadnike in zagovornike, ki so verovali, da je ta stvar dokaj preprosta in lahka in se niso mogli vmisliti v številne male težave, ki jih je del Evropecev takoj spoznal in prav precenil. Toda tudi Wilsonovi nasprotniki v Ameriki so živahno dokazovali neizvedljivost prezidentove ideje, predvsem pa njeno škodljivost za Ameriko samo. Zlasti so poudarjali, da bo velika Amerika v zboru številnih večjih in malih evropskih držav v stalni manjšini, da bodo ameriški sinovi morda kdaj prisiljeni umirati kje v centralni Afriki za interese britanske svetovne države, da bo zapletena v vse trgovine svetâ. To je bila prav za prav že volilna borba za bodočega ameriškega predsednika med demokrati in republikanci, ki so imeli od zadnjih novembrskih volitev že večino v senatu in v zbornici.

(Dalje.)

Vodušku

Josip Vidmar

Kdo si, ki očitaš zvitost mi in kruh
in duhu, da sred nas meso postal je,
sem vprašal tvoj odmev, ki mi priznal je:
„Joj, iz mesa sem, ki dobiva duh.“